

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1908

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Petar Klarić, predsjednik Suda, te suci Marijan Hranjski, Mario Kos, Ivan Matija, Ivan Mrkonjić, Jasna Omejec, Željko Potočnjak, Agata Račan, Emilija Rajić, Smiljko Sokol, Nevenka Šernhorst, Vice Vukojević i Milan Vuković, odlučujući o prijedlogu za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti drugog propisa s Ustavom i zakonom, na sjednici održanoj 28. lipnja 2006. godine, donio je

ODLUKU

I. Utvrđuje se da članak 4. stavak 1. i članak 6. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 112/00.) u razdoblju od stupanja na snagu 23. studenoga 2000. do stupanja na snagu Zakona o zdravstvenoj zaštiti (»Narodne novine«, broj 121/03.) 6. kolovoza 2003. nisu bili u suglasnosti s člankom 5. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom te se ukidaju članak 4. stavci 2. i 3. i članak 10. u dijelu koji se odnosi na novi članak 27e. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 112/00.).

RJEŠENJE

Ne prihvaćaju se prijedlozi za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom članka 5. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 112/00.) i članka 4. stavka 1. Pravilnika o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 6/96., 29/97., 1/98., 45/99., 121/99. i 112/00.).

Ova odluka i rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje odluke

1. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom članaka 4., 5. i 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 112/00., u daljnjem tekstu: PID Pravilnika) podnijeli su zajedničkim prijedlogom Hrvatska liječnička komora, Hrvatska stomatološka komora, Hrvatska ljekarnička komora i Hrvatska komora medicinskih biokemičara (predmet broj: U-II-174/2001).

Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom članaka 4., 5. i 6. PID Pravilnika podnijela je Udruga privatnih poslodavaca u zdravstvu (predmet broj: U-II-288/2001).

Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom članka 5. PID Pravilnika podnijele su Ljerka Muretić Sertić i Antonija Ožbolt Belovitić iz Zagreba (predmet broj: U-II-1327/2001).

Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom članka 4. stavka 1. Pravilnika o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 6/96., 29/97., 1/98., 45/99., 121/99. i 112/00., u daljnjem tekstu: Pravilnik) podnio je Hrvatski strukovni sindikat medicinskih sestara –

medicinskih tehničara (predmet broj: U-II-2032/2001) i skupina medicinskih sestara iz Kaštela, Solina i Splita (predmet broj: U-II-2157/2001).

2. Člankom 4. PID Pravilnika izmijenjena je i dopunjena odredba članka 8. Pravilnika o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 6/96., 29/97., 1/98., 45/99. i 121/99.) kojom je propisano što ugovor o zakupu jedinice zakupa najmanje sadrži.

Članak 4.

U članku 8. podstavak 10. mijenja se i glasi:

»- odredbu o obvezi zakupca da temeljem odluke doma zdravlja kao prethodnog poslodavca o prenošenju ugovora o radu na zakupca kao novog poslodavca sukladno članku 129. stavku 1. Zakona o radu nastavi radni odnos sa medicinskom sestrom, odnosno zdravstvenim tehničarom s kojim radi u timu sukladno ugovoru sa HZZO.«

Iza podstavka 14. dodaje se novi podstavak 15. koji glasi:

»- odredbu o obvezi zakupca da medicinskoj sestri, odnosno zdravstvenom tehničaru iz podstavka 10. ovoga članka ne smije dati otkaz temeljem odredaba članka 106. stavka 5. i 6. Zakona o radu.«

Podstavak 15. postaje podstavak 16.

Članak 5.

U članku 10. stavku 4. briše se točka, stavlja zarez i dodaju riječi: »a najkasnije kada navrší 65 godina života i 20 godina staža osiguranja«.

Nakon te izmjene članak 10. stavak 4. Pravilnika glasi:

Ugovor o zakupu jedinice zakupa prestaje kad zakupac ostvari pravo na mirovinu prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju, a najkasnije kada navrší 65 godina života i 20 godina staža osiguranja.

Člankom 6. PID Pravilnika izmijenjen je članak 10a. Pravilnika kojim je propisano kada se ugovor o zakupu jedinice zakupa raskida.

Članak 6.

U članku 10a. podstavak 4. mijenja se i glasi:

»- zakupac ne nastavi radni odnos s medicinskom sestrom, odnosno zdravstvenim tehničarem u timu sukladno odredbi članka 8. podstavka 10. Pravilnika.«

Članak 10.

Iza članka 27c. dodaju se članci 27d. i 27e. koji glase:

(...)

Članak 27e.

Ugovori o radu zakupca i medicinske sestre odnosno zdravstvenog tehničara zaključeni do dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika moraju se uskladiti s odredbom članka 4. ovoga Pravilnika u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Pravilnika.

2.1. Osporavajući navedene članke PID Pravilnika predlagatelji u bitnome smatraju da je ministar prekoračio ovlasti koje ima za donošenje pravilnika. Smatraju da osporene odredbe članaka 4. i 6. PID Pravilnika derogiraju odredbe Zakona o radu (»Narodne novine«, broj 38/95., 54/95., 65/95., 17/01. i 82/01.) i Zakona o obveznim odnosima (»Narodne novine«, broj 53/91., 73/91., 111/93., 3/94., 7/96., 91/96., 112/99. i 88/01.), a članak 5. PID Pravilnika odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju (»Narodne novine«, broj 102/98., 71/99., 127/00. i 59/01.), što je u suprotnosti s Ustavom.

Člankom 10. u dijelu u kojemu se odnosi na novi članak 27e. PID Pravilnika zadire se u već sklopljene ugovore o radu, što je prema mišljenju predlagatelja nedopustivo.

3. Osporenim člankom 4. stavkom 1. Pravilnika propisano je:

Jedinica zakupa daje se u zakup samo zdravstvenom djelatniku visoke stručne spreme (u daljnjem tekstu: zakupac) koji je u radnom odnosu na neodređeno vrijeme u tom domu zdravlja, radi u toj jedinici zakupa najmanje posljednje tri godine te ispunjava uvjete propisane člankom 121. Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Osporavajući tu odredbu predlagatelji (U-II-2032/2001 i U-II-2157/2001) smatraju da su privatizacijom primarne zdravstvene zaštite, koja je izvršena i osporenim Pravilnikom, medicinske sestre i zdravstveni tehničari dovedeni u nejednak položaj u odnosu na liječnike jer ih se isključuje iz mogućnosti zaključenja »privilegiranog zakupa« i uspostavljanja ravnopravnog odnosa s drugim članovima medicinskog tima, to jest s liječnikom. Smatraju da su svojim minulim radom zaslužili više od položaja zaposlenika. Ističu da se to »isključivanje« odražava i na njihovo zapošljavanje i radnopravni status. Osim toga, iako su članovi medicinskog tima, nemaju nikakvog utjecaja na trošenje sredstava već o tome odlučuje isključivo nositelj zdravstvenog tima, a u praksi postoji niz primjera da se medicinskim sestrama i zdravstvenim tehničarima uskraćuje plaća i druga novčana prava. Smatraju da je osporena odredba u nesuglasju s člancima 3., 14. stavkom 2. i 54. Ustava Republike Hrvatske.

4. Osporeni Pravilnik i PID Pravilnika donio je ministar zdravstva na temelju članka 181. stavka 2. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (»Narodne novine«, broj 75/93., 11/94., 55/96., 1/97. – pročišćeni tekst, 111/97., 95/00. i 129/00., u daljnjem tekstu: Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 1993.).

Člankom 181. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. bilo je propisano:

Vlasništvo zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta može se promijeniti samo u skladu s posebnim zakonom.

Do donošenja posebnog zakona iz stavka 1. ovoga članka županije, odnosno Grad Zagreb mogu davati u zakup zdravstvene ustanove primarne zdravstvene zaštite i lječilišta pod uvjetima koje će propisati ministar zdravstva.

Pravilnik je, nakon osporenih izmjena iz 2000., izmijenjen i dopunjen Pravilnikom o izmjeni Pravilnika o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 87/02.), Pravilnikom o izmjeni i dopuni Pravilnika o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 150/02.) i Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 7/03.).

U tijeku ustavnosudskog postupka zakonodavac je donio novi Zakon o zdravstvenoj zaštiti (»Narodne novine«, broj 121/03., u daljnjem tekstu: Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 2003.) te Zakon o ljekarništvu (»Narodne novine«, broj 121/03.). Stupanjem na snagu Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003. prestale su se primjenjivati odredbe Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. u dijelu u kojemu su u suprotnosti sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 2003. (članak 212. stavak 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003.). Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. prestao je važiti 1. srpnja 2004. na temelju izričite odredbe članka 212. stavka 2. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003.

Članak 204. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003. propisuje:

Do dana stupanja na snagu pravilnika iz članka 75. stavka 1. ovoga Zakona ostaje na snazi Pravilnik o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i lječilišta (»Narodne novine«, broj 6/96., 29/97., 1/98., 45/99., 121/99., 112/00., 87/02., 150/02. i 7/03.) u dijelu koji se odnosi na domove zdravlja.

Članak 59. Zakona o ljekarništvu propisuje:

Do dana stupanja na snagu pravilnika iz članka 17. stavka 1. ovoga Zakona primjenjuje se Pravilnik o uvjetima za davanje u zakup zdravstvenih ustanova primarne zdravstvene zaštite i

lječilišta (»Narodne novine«, broj 6/96., 29/97., 1/98., 45/99., 121/99., 112/00., 87/02., 150/02. i 7/03.) u dijelu koji se odnosi na ljekarne.

Dakle, prema izričitoj odredbi članka 204. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003. i odredbi članka 59. Zakona o ljekarništvu do dana stupanja na snagu »novih« pravilnika primjenjuje se osporeni Pravilnik.

Prema odredbi članka 202. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003., u slučaju kad taj Zakon ovlašćuje ministra za donošenje provedbenog propisa, taj će ministar donijeti provedbeni propis u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu tog Zakona. Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 2003. stupio je na snagu 6. kolovoza 2003. godine (osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«).

Prema odredbi članka 58. Zakona o ljekarništvu, pravilnike, na čije je donošenje ovlašten tim Zakonom, ministar nadležan za zdravstvo donijet će u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu tog Zakona. Zakon o ljekarništvu stupio je na snagu 6. kolovoza 2003. (osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«).

Ustavni sud utvrđuje da nadležni ministar nije donio »nove« pravilnike na temelju Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003. i Zakona o ljekarništvu te da je osporeni Pravilnik još uvijek na snazi.

Stoga, iako je prestao važiti Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 1993., koji je bio pravna osnova za donošenje Pravilnika i njegovih izmjena i dopuna, Ustavni sud ocjenjuje da postoje postupovne pretpostavke za odlučivanje o biti stvari u konkretnom slučaju.

5. Na temelju članka 25. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst) od Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske zatraženo je i dobiveno očitovanje.

Prijedlozi su djelomice osnovani.

6. Prema odredbama članka 5. Ustava Republike Hrvatske, zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i sa zakonom te je svatko dužan držati se Ustava i zakona i poštivati pravni poredak Republike Hrvatske.

O suglasnosti zakona s Ustavom, odnosno drugih propisa s Ustavom i zakonom, odlučuje Ustavni sud Republike Hrvatske na temelju članka 128. alineja 1. i 2. Ustava, na način i prema postupku koji su propisani Ustavom i Ustavnim zakonom o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst).

Kako je predmet ustavnosudske ocjene drugi propis, koji se u pravilu donosi radi provedbe zakona, on mora biti u skladu sa zakonom na temelju kojega je donesen, a potom i s Ustavom. U postupku ocjene zakonitosti i ustavnosti takvog propisa ispituje se, stoga, je li on donesen od strane ovlaštene osobe, zatim je li donositelj imao zakonsko ovlaštenje za njegovo donošenje (pravna osnova donošenja) te odgovara li propis po svom sadržaju onim okvirima koje mu je odredio zakon.

Članak 17. Zakona o sustavu državne uprave (»Narodne novine«, broj 75/93., 48/99., 15/00., 59/01., 190/03. – pročišćeni tekst i 199/03.) propisuje da ministri, državni tajnici središnjih državnih ureda i ravnatelji državnih upravnih organizacija donose pravilnike, naredbe i naputke za provedbu zakona i drugih propisa kad su na to izrijekom ovlašteni u granicama date ovlasti. Članak 18. tog Zakona propisuje da se pravilnikom potanje razrađuju pojedine odredbe zakona radi njihove primjene. Dakle, pravilnik, kao provedbeni propis, samo razrađuje zakonske odredbe i pri tome se mora kretati u okviru ovlaštenja koja su mu zakonom dana, što znači da se provedbenim propisom prava, koja ovlaštenicima pripadaju na temelju zakona, ne mogu ograničavati ili uskraćivati, odnosno njime se ne mogu nametati obveze izvan danog zakonskog okvira, niti se mogu uređivati pitanja za čije uređenje ministar nije ovlašten zakonom.

7. Prema članku 1. stavku 2. Pravilnika u zakup se daju zdravstvene ustanove primarne zdravstvene zaštite kao dijelovi doma zdravlja i dijelovi ljekarne. Odluku o početku davanja u zakup jedinice zakupa donosi upravno vijeće doma zdravlja uz suglasnost županije (članak 3. Pravilnika).

Dijelovi doma zdravlja daju se u zakup liječnicima koji su u radnom odnosu u tom domu zdravlja na neodređeno vrijeme i koji rade upravo u toj jedinici zakupa najmanje posljednju godinu te ispunjavaju uvjete propisane člankom 121. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. (članak 4. stavak 1. Pravilnika).

Ugovor o zakupu sklapa se na neodređeno vrijeme uz uvjet da zakupnik svake kalendarske godine zaključi ugovor s HZZO, a raskid ugovora s HZZO povlači za sobom raskid ugovora o zakupu (članak 10. stavci 1. i 2.).

8. Sklapajući ugovor o zakupu liječnik, dotadašnji zaposlenik doma zdravlja počinje obavljati privatnu praksu, pri čemu materijalna primanja ostvaruje temeljem ugovora s HZZO (članak 26. Pravilnika). Primarna zdravstvena zaštita provodi se i organizira u timskom radu u kojemu sudjeluju najmanje doktor medicine i medicinska sestra, odnosno zdravstveni tehničar (članak 20. stavak 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1993., odnosno članak 26. stavak 1. novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003.).

U Pravilniku donijetom 1996. pitanje zapošljavanja, odnosno preuzimanja medicinskih sestara i tehničara koji zajedno s liječnikom zakupcem čine tim nije bilo uređeno, osim što je u odredbi članka 27. stavka 1. bilo propisano da je program zbrinjavanja viška zaposlenika obvezni dio programa zakupa kojeg izrađuju uprava vijeća domova zdravlja, ljekarni i lječilišta.

9. Iz odredbe članka 181. stavka 2. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. razvidno je da je ministar zdravstva bio ovlašten Pravilnikom propisati uvjete pod kojima se daju u zakup zdravstvene ustanove primarne zdravstvene zaštite i lječilišta. Ministar je propisujući uvjete pod kojima se daju u zakup zdravstvene ustanove bio ovlašten propisati između ostalog, što ugovor o zakupu mora sadržavati i kad se ugovor o zakupu raskida, odnosno prestaje.

Ustavni sud utvrđuje, međutim, da ministar zdravstva, na temelju navedenog ovlaštenja, nije bio ovlašten urediti pitanje radnih odnosa medicinskih sestara i zdravstvenih tehničara, koji su do zakupa dijela doma zdravlja radili u timu s liječnikom zakupnikom. Nedvojbeno je da se uslijed nastalih promjena radnopravnog statusa liječnika zakupnika, tj. prelaženje na privatnu praksu uzimanjem u zakup dijela doma zdravlja, postavlja i pitanje radnopravnog statusa medicinskih sestara i zdravstvenih tehničara, koji zajedno s liječnikom zakupnikom čine tim. Međutim, posebna radnopravna zaštita medicinskih sestara i zdravstvenih tehničara zaposlenih u dijelu domu zdravlja, koji se daje u zakup, može biti samo predmetom uređenja zakonodavca.

Dakle, izričito zakonsko ovlaštenje ministra da propiše uvjete pod kojima se daju u zakup zdravstvene ustanove ne ovlašćuje nadležnog ministra i na uređenje radnog odnosa medicinskih sestara i zdravstvenih tehničara na način kako je to uređeno člancima 4. i 6. PID Pravilnika.

Propisujući u osporenim člancima 4. i 6. PID Pravilnika prijenos ugovora o radu na liječnika zakupnika, kao novog poslodavca, vežući uz tu obvezu, odnosno neispunjenje te obveze raskid ugovora o zakupu te ograničavajući odredbama Zakona o radu propisane uvjete za davanje redovitog otkaza, ministar zdravstva prekoračio je granice zakonskih ovlasti.

Polazeći od navedenog utvrđenja, Ustavni sud, nadalje, ocjenjuje da ministar nije bio ovlašten pravilnikom odrediti ni usklađivanje već sklopljenih ugovora o radu između zakupnika i medicinske sestre s odredbama PID Pravilnika, kao što je to propisao u članku 10. PID Pravilnika u dijelu koji se odnosi na novi članak 27e.

Stoga, članci 4., 6. i 10. u dijelu koji se odnosi na novi članak 27e. PID Pravilnika nisu u suglasnosti s člankom 5. stavkom 1. Ustava, koji propisuje da drugi propisi moraju biti u skladu sa zakonom i Ustavom.

10. Zakonodavac je radnopravni status medicinskih sestara, u slučaju davanja u zakup dijela doma zdravlja, uredio novim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 2003.

Člankom 73. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003. propisano je da se na ugovor o radu zdravstvenog radnika, koji je do zakupa jedinice zakupa radio u timu s liječnikom zakupnikom, primjenjuju propisi radnog prava o prijenosu ugovora o radu na novog poslodavca. Propisi radnog prava o prijenosu ugovora o radu na novog poslodavca odredbe su članka 129. Zakona o radu.

Na taj je način Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 2003. uredio pitanje u vezi s »preuzimanjem« medicinskih sestara i zdravstvenih tehničara, koji su do zakupa s liječnikom zakupnikom činili tim. Time je Zakon, kao propis više pravne snage, preuzeo bitan sadržaj osporene odredbe članka 4. stavka 1. PID Pravilnika.

Međutim, naknadno uređenje navedenih odnosa od strane zakonodavca, prema ocjeni Suda, ne može utjecati na činjenicu da je ministar zdravstva prekoračio ovlasti koje je imao na temelju Ustava i zakona za donošenje osporenih članaka PID Pravilnika pa ovom odlukom Ustavni sud deklaratorno utvrđuje nesuglasnost osporenog članka 4. stavka 1. i članka 6. PID Pravilnika s Ustavom i zakonom.

11. Slijedom navedenog, utvrdivši da su osporene odredbe članaka 4., 6. i 10. u dijelu koji se odnosi na članak 27e. PID Pravilnika u nesuglasnosti s člankom 5. Ustava, na temelju članka 56. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, odlučeno je kao u izreci pod točkom I., a na temelju članaka 43. i 55. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, odlučeno je kao u izreci pod točkom II.

Obrazloženje rješenja

12. Člankom 5. PID Pravilnika dopunjen je članak 10. stavak 4. Pravilnika, kojim je propisano kad prestaje ugovor o zakupu.

Nakon te izmjene članak 10. stavak 4. Pravilnika glasi:

Ugovor o zakupu jedinice zakupa prestaje kad zakupac ostvari pravo na mirovinu prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju, a najkasnije kada navršši 65 godina života i 20 godina staža osiguranja.

13. Predlagatelji navedenu odredbu članka 5. PID Pravilnika smatraju nesuglasnom člancima 5. i 14. stavku 2. Ustava i Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. Ističu da ispunjavanje uvjeta za starosnu mirovinu, odnosno navršavanje 65 godina života nije predviđeno kao razlog za prestanak obavljanja privatne prakse u Zakonu o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. Smatraju da su privatni liječnici u nepovoljnijem položaju od ostalih privatnika za koje nema dobne granice za obvezni prestanak obavljanja privatne prakse.

Prijedlog nije osnovan.

14. Predlagatelji polaze od pogrešne pretpostavke da su osporenim odredbom propisani uvjeti za ostvarivanje prava na mirovinu zdravstvenih djelatnika koji obavljaju privatnu praksu, odnosno uvjeti za prestanak obavljanja privatne prakse.

Osporenim odredbom propisan je uvjet pod kojim prestaje ugovor o zakupu, što sukladno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. nije moralo imati za posljedicu prestanak obavljanja privatne prakse, za razliku od Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003., koji u članku 152. stavku 2. propisuje da zdravstvenim radnicima u osnovnoj mreži zdravstvene djelatnosti pravo na obavljanje privatne prakse po sili zakona prestaje kad navršše 65 godina života i 20 godina staža osiguranja.

Propisujući u članku 5. PID Pravilnika da ugovor o zakupu prestaje, između ostalog, najkasnije kad zakupac navršši 65 godina života i 20 godina staža osiguranja, ministar

zdravstva je, prema ocjeni Ustavnog suda, navedeno pitanje uredio u granicama zakonske ovlasti.

15. Odredbom članka 4. stavka 1. Pravilnika propisano je da se dijelovi domova zdravlja mogu dati u zakup samo zdravstvenom djelatniku visoke stručne spreme. Predlagatelji (U-II-2032/2001 i U-II-2157/2001) smatraju da su time medicinske sestre i zdravstveni tehničari dovedeni u nejednak položaj u odnosu na liječnike jer ih se isključuje iz mogućnosti zaključenja »privilegiranog zakupa«.

Prijedlog nije osnovan.

16. Sukladno odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1993., domovi zdravlja u vlasništvu su županija, odnosno Grada Zagreba. Dom zdravlja je zdravstvena ustanova primarne zdravstvene zaštite, a njegova djelatnost obuhvaća opću medicinu, zdravstvenu zaštitu žena i djece, školsku medicinu i zubozdravstvenu djelatnost. Dom zdravlja također mora na svom području osigurati i ostale člankom 58. stavkom 1. propisane djelatnosti. Dio djelatnosti doma zdravlja, odnosno dijelovi doma zdravlja koji čine funkcionalnu cjelinu, daju se u zakup liječnicima koji ispunjavaju Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. i Pravilnikom propisane uvjete. Iznimno od osporenog članka 4. stavka 1. Pravilnika u zakup se daje zubotehnički laboratorij zdravstvenom djelatniku srednje stručne spreme zubnom tehničaru koji ispunjava Zakonom o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. i Pravilnikom propisane uvjete (stavak 2. članak 4. Pravilnika).

Dom zdravlja, dakle, ostaje u vlasništvu županije, odnosno Grada Zagreba, ali dio njegove djelatnosti obavljaju privatni zdravstveni djelatnici, koji u tu svrhu sklapaju ugovor o provođenju zdravstvene zaštite s HZZO. Za održavanje djelatnosti doma zdravlja, koji se prema Pravilniku ne daju u zakup, kao i za provođenje ugovornih obveza o zakupu, dom zdravlja ostaje s najmanjim brojem zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnika (članak 16. Pravilnika).

Ugovor o zakupu mogu sklopiti samo zdravstveni djelatnici koji imaju sklopljen ugovor s HZZO.

Sklapajući ugovor o zakupu, liječnik, dotadašnji zaposlenik doma zdravlja, počinje obavljati privatnu praksu, pri čemu je on nositelj tima koji je sklopio ugovor o provođenju zdravstvene zaštite s HZZO. Medicinske sestre i zdravstveni tehničari, koji rade u timu s liječnikom, ostaju u ugovornom radnom odnosu.

Stavkom 2. članka 20. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1993. propisano je da poslove u primarnoj zdravstvenoj zaštiti obavljaju doktori medicine, specijalisti opće medicine, pedijatri, specijalisti ginekologije, školske medicine, epidemiologije, ekologije i socijalne medicine sa svojim suradnicima.

Privatnu praksu može samostalno obavljati zdravstveni djelatnik s visokom stručnom spremom, dok zdravstveni djelatnici više ili srednje stručne spreme (i to medicinske sestre općeg smjera, viši zubari, zubni tehničari i fizioterapeutske tehničari) mogu obavljati privatnu praksu iz svoje stručne spreme po uputama i pod stručnim nadzorom ovlaštenog doktora medicine ili doktora stomatologije (osim medicinske sestre općeg smjera, koja poslove zdravstvene njege bolesnika obavlja samostalno) (članci 121. i 122. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 1993.).

Polazeći od dijelova doma zdravlja koji se daju u zakup odnosno djelatnosti koje se obavljaju u tim jedinicama zakupa, činjenice da te poslove kao privatnu praksu samostalno mogu obavljati jedino liječnici, Ustavni sud utvrđuje da nadležni ministar, omogućujući davanje u zakup jedinica zakupa samo zdravstvenim djelatnicima visoke stručne spreme, a ne i medicinskim sestrama, odnosno zdravstvenim tehničarima u njihovom timu, nije prekoračio zakonske ovlasti.

Svoja prava iz radnog odnosa, pa tako i pravo na plaću, medicinske sestre i zdravstveni tehničari mogu ostvariti sukladno odredbama Zakona o radu.

17. Člankom 72. stavkom 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti iz 2003. propisano je:
Jedinica zakupa daje se u zakup zdravstvenom radniku visoke stručne spreme koji u radnom odnosu na neodređeno vrijeme u domu zdravlja radi u jedinici zakupa najmanje posljednju godinu.

Zakon o zdravstvenoj zaštiti iz 2003. preuzeo je time bitan sadržaj osporenog članka 4. stavka 1. Pravilnika.

18. Slijedom navedenog, utvrdivši da odredba članka 5. PID Pravilnika ni odredba članka 4. stavka 1. Pravilnika nisu u nesuglasnosti s Ustavom, odnosno zakonom, na temelju članka 43. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, riješeno je kao u izreci.

19. Odluka o objavi u »Narodnim novinama« temelji se na članku 29. stavku 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

Broj: U-II-174/2001

U-II-288/2001

U-II-1327/2001

U-II-2032/2001

U-II-2157/2001

Zagreb, 28. lipnja 2006.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik

dr. sc. Petar Klarić, v. r.